

40 Activerende Online Werkvormen

Online activerend onderwijs

Activerende werkvormen zetten studenten actief aan het werk met de leerstof en helpen de student deze beter te verwerken. Verder is bekend dat het activeren van voorkennis een belangrijk positief effect heeft op het leerrendement.

Het online onderwijs geeft extra uitdagingen bij het vinden van adequate vormen van actief leren. Om studenten ook online te motiveren is het belangrijk te werken met aandacht voor binding: 'erbij horen', 'gezien en gehoord' worden 'aangesproken worden' door medestudenten en docenten. Verder zijn motiverende doelgerichte opdrachten (bijvoorbeeld het werken met praktijkproblemen), interactie, samenwerking maar ook zelfverantwoordelijk leren belangrijke zaken.

Studenten leren niet alleen van de experts (docenten), maar ook van medestudenten (door bijvoorbeeld samen aan het oplossen van een probleem te werken) en natuurlijk van zelfstandig studeren. Bij het ontwerpen van onderwijsleersituaties is het goed om uit te gaan van een mix van deze vormen. Verder helpt het regelmatig te verrassen met nieuwe (werk)vormen of door onderwijsleersituaties net even anders in te richten. Dit activeert veel meer dan steeds dezelfde, voor studenten op den duur te voorspelbare, werkvormen te hanteren.

Face-to-face werkvormen online gebruiken

Heel veel werkvormen die in de face-to-face situatie worden gebruikt kunnen ook online worden gebruikt. Communicatiemogelijkheden, overzicht, spanningsboog, zijn anders en daarmee zal ook de werkvorm vaak niet letterlijk overgenomen kunnen worden. Zaken die in een face-to-face situatie gemakkelijk zijn zoals het meteen bijsturen van een proces, werken met regels en opmerken of deelnemers zich eraan houden kunnen online een uitdaging zijn.

Als je uitgangspunt steeds is dat de *essentie van de werkvorm* een plek moet krijgen in de online onderwijsleersituatie dan lukt dat vaak prima als je wat aanpassingen doet.

Met kleinere groepen, afwisselen tussen plenair en individueel en/of subgroepen, a-synchroon wat je face-to-face synchroon zou doen kom je vaak al een heel eind.

Zoek verder digitale alternatieven. Een flipover kan vervangen worden door een online whiteboard, een online gedeeld document vervangt pen en papier bij een groepsopdracht, een video van het product dat de student heeft gemaakt in plaats van het product tonen waar iedereen omheen staat, etc.

Geef jezelf de tijd om nieuwe vormen te ontdekken en ermee te experimenteren. Communiceer dat ook met je studenten en wissel uit met collega's. Als het een keer niet lukt wil dat niet direct zeggen dat een werkvorm niet geschikt is. Merk je echter dat je werkvorm online te complex of onduidelijk wordt, kies dan iets anders.

Inhoud

Online activerend onderwijs 1

Face-to-face werkvormen online gebruiken 1

Inhoud 2

Werkvormen 3

1. Inleiding 3

1. De beginmeting 3
2. Een foto zegt meer dan duizend woorden 3
3. Brainstorm carrousel 3
4. In het nieuws 4
5. Wat wil je leren? 4
6. Weten, willen weten, wat heb ik geleerd? 4
7. Herinner, vat samen, stel vragen, verbind en geef commentaar 4
8. Duid de afbeelding 5
9. Waarom denk je dat? 5
10. Denkpauze 5
11. Sta op en beweeg 5

2. Instructie / Verwerven 6

1. Lees voor 6
2. Twee-minuten-schrijven 6
3. De Powerpoint Playback 6
4. Vraag het de expert 6
5. Flipping the Classroom 7
6. Lees en luister maar 7
7. Concepten en meer 7
8. Zoek het maar uit 7
9. De student aan het woord 8
10. Backchannel Discussie 8

3. Verwerken 9

1. Selecteer 9
2. Actuele dilemma's 9
3. Buzz-groep 9
4. Ghostwriting 10
5. Infographic 10
6. Menselijke flashkaarten 10
7. Tentamen met overleg 10
8. Pecha Kucha 11
9. Blogpost 11
10. Video Selfie 11

4. Afsluiten 12

1. Informeel gesprek 12
2. Evalueer met een afbeelding 12
3. Eén vraag voor de toets 12
4. Samenvatting superkort 12
5. Lesreactie 13
6. Vooruit kijken 13
7. Collegiale feedback (en feedup en feedforward) 13
8. Return on Investment 13
9. Check-it 13

Bronnen 14

Tip 14

1. Introductie ¹	Werkvormbeschrijving	Tools ²
Toetsing	1. De beginmeting De studenten vinden bij het begin van een online meeting een toets bestaande uit vragen die betrekking hebben op voor de studenten nieuwe inhoud. De studenten krijgen de opdracht om de toets zonder voorbereiding te maken. De toets kan bestaan uit één of twee inzichtvragen of uit enkele meerkeuzevragen. Geef de studenten enkele minuten voor het beantwoorden van de vragen. Zodra deze tijd verstreken is mogen de studenten in kleine groepjes hun antwoorden vergelijken. Belangrijk is dat de studenten hierbij bespreken waarom zij voor dit antwoord hebben gekozen. Na het overlegmoment deelt de docent plenair de juiste antwoorden op de vragen. Iedere student deelt vervolgens hoeveel vragen zij goed hadden. Geef als docent de studenten die een antwoord goed hadden de kans om plenair uit te leggen waarom zij voor dit antwoord hebben gekozen.	MS Teams MS Forms Mentimeter MS Word
Opdrachten	2. Een foto zegt meer dan duizend woorden Aan de studenten is gevraagd om een afbeelding te zoeken die past bij het onderwerp van deze les. De afbeelding mag geen tekst bevatten. Het mag gaan om een tekening of een foto. De studenten brengen de afbeeldingen digitaal mee. Aan het begin van de bijeenkomst wordt de klas via breakout-rooms verdeeld in groepjes van 4 tot 5 studenten. Iedere student krijgt de opdracht om één minuut over zijn afbeelding te vertellen en waarom hij voor deze afbeelding heeft gekozen in relatie tot het onderwerp. Na één minuut is het tijd om te wisselen naar de volgende groepsgeenoot, totdat alle groepsgeenoten aan de beurt zijn geweest. Groepsresultaten worden daarna plenair gedeeld.	MS Teams
Brainstormen	3. Brainstorm carrousel Bij de start van de bijeenkomst wordt een aantal mentimeter wordcloud vragen gesteld. Bij elke 'vraag' wordt een kernbegrip getoond dat uit de lesstof komt die de komende les(sen) behandelt zal worden. De studenten krijgen de opdracht om bij ieder kernbegrip een of meer woorden op te schrijven die zij associëren met het kernbegrip. Inzet kan zijn om zoveel mogelijk gerelateerde woorden te bedenken. Gebruik geen te strakke tijdslimiet. Geef studenten in dit geval de ruimte om rustig na te denken over welke woorden zij associëren met de genoemde kernbegrippen. Zodra overall iets is opgeschreven kunnen de wordclouds doorgenomen worden met de gehele groep of in subgroepjes. In het laatste geval dienen eerst de resultaten per groepje te worden gedeeld.	MS Teams Mentimeter

¹ Fase volgens directe instructie model / primaire leeractiviteit, waarbij ook andere leeractiviteiten aan de orde kunnen zijn

² Naast MS Teams als basis voor communicatie worden suggesties gedaan welke tools gebruikt kunnen worden. Het is niet bedoeld als 'allemaal nodig'.

Presenteren	4. In het nieuws De docent toont een krantenartikel, nieuwsvideo of advertentie die betrekking heeft op het onderwerp dat deze les besproken wordt. De docent vraagt of de studenten al eerder kennis hebben genomen van het getoonde en wat ze ervan vinden. Welke vragen roept het getoonde de studenten op? Welke feiten herkennen zij in het bericht? Na een korte discussie van zo'n vijf minuten kan de docent beginnen met de koppeling naar de lesstof. Het is van belang dat deze koppeling op een voor de student inzichtelijke manier gemaakt wordt. Voor de student moet het op dit moment duidelijk worden dat het bericht een link heeft met de te behandelen lesstof.	MS Teams MS Powerpoint
Vragen stellen	5. Wat wil je leren? Bij de start wordt het onderwerp van de bijeenkomst gepresenteerd. De docent vraagt aan de studenten om op te schrijven wat zij over dit onderwerp willen leren. Geef de studenten een minuut de tijd om hun leervraag voor zichzelf op te schrijven. Vervolgens kunnen de leervragen geïnventariseerd worden. Dit kan op verschillende manieren. Zo kunnen de studenten hun leervragen in de chat zetten of op een geprepareerde Mural of Mentimeter. Belangrijk hierbij is dat de studenten inzicht krijgen in elkaars leervragen. De leervragen kunnen ook nog verder geëxploreerd worden in subgroepen. Uiteraard zorg je er samen voor dat de leervragen de komende tijd worden geadresseerd.	MS Teams Mural Mentimeter
Activeren van voorkennis	6. Weten, willen weten, wat heb ik geleerd? Deze werkvorm bestaat uit drie fases. Bij de start wordt een Word-document gedeeld met bovenaan het onderwerp en de rest van het blad verdeeld in drie delen. Boven het eerste deel staat 'Weten' boven het tweede staat 'Willen weten' en het derde 'Wat heb ik geleerd?'. Om te beginnen vullen de studenten het eerste deel in. Wat denken zij al te weten over het onderwerp? De studenten schrijven hier tenminste drie dingen op. Vervolgens vullen de studenten het tweede deel in: 'Willen weten'. Wat willen de studenten over dit onderwerp te weten komen. Zodra de studenten deze twee delen hebben ingevuld zal de bijeenkomst starten. Aan het einde van de bijeenkomst pakken de studenten het document er weer bij en schrijven ze op wat zij deze bijeenkomst hebben geleerd. Vervolgens delen ze de documenten met een aangepaste documentnaam (originele naam + naam student) in de chat of op een andere afgesproken plaats in MS Teams. Opdracht voor de volgende keer: beeld vormen van de verschillende leervragen en leerresultaten.	MS Teams MS Word
Activeren van voorkennis	7. Herinner, vat samen, stel vragen, verbind en geef commentaar Start een plenaire sessie met onderwerp van de afgelopen keer / week / etc. Het kan ook in subgroepjes met plenaire terugkoppeling. Zorg in ieder geval dat iedereen zoveel mogelijk wordt geprikkeld om mee te denken. Herinner je samen wat er allemaal aan de orde is geweest; vat dat samen; stel vragen die nog niet beantwoord zijn (wat is nog onduidelijk?); laat de groep proberen de vragen te beantwoorden en geef commentaar op het verloop.	MS Teams

Presenteren	8. Duid de afbeelding Toon in een plenaire sessie een afbeelding die relevant is voor het actuele onderwerp. Toon deze afbeelding zonder uitleg of tekst en vraag de studenten de (relevantie van) de afbeelding te identificeren en dit te beargumenteren. Dit kan ook in groepjes gebeuren met een plenaire terugkoppeling van de conclusie. Er kan ook voor worden gekozen om ieder eerst een duiding voor zichzelf op te schrijven en die aansluitend te bespreken in de (sub)groep. Neem ruim de tijd alvorens de 'juiste' relatie met het actuele onderwerp toe te lichten.	MS Teams
Vragen stellen	9. Waarom denk je dat? Bereid een aantal vragen voor over het actuele onderwerp en/of het onderwerp van de laatste keer. Stel deze in een plenaire bijeenkomst en laat eerst een aantal studenten antwoorden geven. Ga dezelfde studenten nog eens langs en vraag door 'Waarom denk je dat?' Probeer tot een gezamenlijke conclusie te komen. Probeer alle studenten tenminste één vraag te laten beantwoorden. Als deze werkvorm vaker wordt gehanteerd kan deze ook in subgroepen door studenten zelf worden uitgevoerd.	MS Teams
Vragen stellen	10. Denkpauze Stel een (rhetorische) vraag die relevant is voor het actuele onderwerp. Las dan een denkpauze van 20 tot 30 seconden in waarin studenten over de vraag / het geschetste probleem nadenken. Hierna kan de docent nadere uitleg geven; of juist studenten hun gedachten laten toelichten; of bijvoorbeeld een discussie gestart worden.	MS Teams
Energizers	11. Sta op en beweeg Vraag iedereen op te staan op een wat grotere afstand van de laptop of het apparaat dat wordt gebruikt voor de meeting. Laat de camera eventueel verplaatsen om goed in beeld te brengen. Maak nu een serie herhalende bewegingen die iedereen nadoet. Dat kan 'droog' of op muziek. Geef de beurt door voor het voordoen.	MS Teams

2. Instructie / Verwerven	Werkvormbeschrijving	Tools ³
Presenteren	1. Lees voor Kies een korte tekst van 300 tot 500 woorden over de nieuwe leerstof die je de studenten zich eigen wilt laten maken. Lees deze tekst rustig voor en vraag studenten aandachtig te luisteren. Geef studenten aansluitend de tijd om voor zichzelf op te schrijven hoe ze de tekst duiden en/of welke vragen het oproept. Vervolg met een discussie plenair of in subgroepen met plenaire terugkoppeling.	MS Teams
Instructie	2. Twee-minuten-schrijven Sluit de introductie van nieuwe stof (na het verzorgen van een presentatie, lezen van een tekst, bekijken van een video, etc.) af met de opdracht om in twee minuten alles op te schrijven wat de studenten belangrijk lijkt (en waarom). Iedere stijl mag hiervoor worden gebruikt: trefwoorden, mindmap, korte zinnen, etc. Laat de resultaten kort de revue passeren of start een discussie plenair of in subgroepen.	MS Teams
Samenwerken	3. De Powerpoint Playback De docent bereidt een powerpoint voor over nieuwe leerstof die vooral uit afbeeldingen en weinig of geen tekst bestaat. De studenten krijgen de opdracht om in subgroepjes relevante ondersteunende tekst te bedenken bij de dia's. Welk verhaal zou hier bij kunnen horen? Langere presentaties kunnen in stukken over subgroepjes verdeeld worden. Kortere presentaties hebben de voorkeur; onder andere omdat studenten de hele rode draad te pakken moeten proberen te krijgen. De presentaties worden door de subgroepjes plenair getoond. Daarna worden de resultaten vergeleken en conclusies getrokken.	MS Teams MS Powerpoint
Opdrachten	4. Vraag het de expert Introduceer beknopt nieuwe leerstof. Vervolgens bedenken studenten samen met de docent wie allemaal expert is op dit gebied. (Dat kan binnen of buiten de hogeschool zijn). Laat subgroepjes van 3 tot 5 studenten interviews voorbereiden met deze experts en laat deze uitvoeren en vastleggen. Vervolgens worden de vastgelegde interviews met de andere studenten gedeeld en besproken.	MS Teams MS Stream Adobe Premier Mediasite Canva

³ Naast MS Teams als basis voor communicatie worden suggesties gedaan welke tools gebruikt kunnen worden. Het is niet bedoeld als 'allemaal nodig'.

Opdrachten	5. Flipping the Classroom Studenten bereiden zich voor op de online bijeenkomst door vooraf informatie te lezen, te beluisteren, te bekijken over de nieuwe stof. Spreek van tevoren af welke informatie ze zullen doornemen. Tijdens de online bijeenkomst vindt er een verwerkingsopdracht plaats. Het is belangrijk om de informatie tijdens de online bijeenkomst niet nog eens 'dunnetjes' over te doen, maar meteen te beginnen met de verwerkingsopdracht. Idealiter is dit een samenwerkingsopdracht of bijvoorbeeld een formatieve individuele toets.	MS Teams
Samenwerken	6. Lees en luister maar De docent biedt online een varia aan artikelen, video's, podcasts, ebooks, etc. aan die in relatie staan met de nieuwe stof. Dat kunnen documenten maar ook hyperlinks zijn. Vanaf het beschikbaar stellen – bijvoorbeeld bij het begin van een plenaire sessie – gaan de studenten individueel of in tweetallen elk een deel van het materiaal (bijvoorbeeld één artikel) doornemen. Ook maken ze er een korte samenvatting van. Deze delen ze met de rest van de (sub)groep. Vervolgens wordt door uitwisseling en discussie gezocht naar relevante inzichten en naar de samenhang der dingen.	MS Teams
Presenteren	7. Concepten en meer Tijdens een uitleg of presentatie van de docent worden de studenten gestimuleerd om concepten en/of dilemma's te signaleren in het verhaal. Laat deze invullen in een actieve mentimeter van het type 'Open Ended Wordcloud' of 'Open Ended Speech Bubbles'. In het geval van de wordcloud mogen alleen woorden of heel korte zinnen worden gebruikt. Op een inhoudelijk logische plek in het verhaal wordt een of meer keer gepauzeerd om gezamenlijk naar de resultaten te kijken, te bespreken en conclusies te trekken.	MS Teams Mentimeter
Vragen stellen	8. Zoek het maar uit Er worden via breakout-rooms groepjes gemaakt. Voor elk groepje heeft de docent een set dezelfde samenhangende vragen met betrekking tot de nieuwe stof geformuleerd. De vragen zijn zo geformuleerd dat de studenten online of in eigen materiaal moet gaan zoeken naar antwoorden. Elk groepje heeft dezelfde set vragen (zouden ook verschillende sets mogen zijn). De studenten krijgen x-tijd om de vragen te beantwoorden en deze binnen het groepje te delen. Vervolgens worden plenair de resultaten besproken en gezocht naar relevante inzichten.	MS Teams MS Powerpoint

Oprachten	9. De student aan het woord De student krijgt de opdracht individueel of in tweetallen een les voor te bereiden, met een opening, uitleg, verwerkingsopdracht en afsluiting. Er kan ook worden gekozen voor iets grotere groepen waarbij elke student een deel voor zijn rekening neemt. De onderwerpen (met nieuwe leerstof) worden verdeeld over de studenten / groepjes. De les wordt plenair verzorgd door de verschillende studenten / groepjes. Afhankelijk van de afgesproken lesduur en het aantal studenten kan dit een zeer lange doorlooptijd vergen. Lessen kunnen echter ook worden gegeven in 'random' breakout-groepjes die synchroon plaatsvinden. In dat geval is het verstandig het individueel te laten voorbereiden. Laat studenten die de les volgen in de actiestand komen door ze te vragen 'tips en tops' te formuleren met betrekking tot de gevolgde les en de mede-student als verzorger van die les.	MS Teams MS Powerpoint
Feedback	10. Backchannel Discussie Tijdens een uitleg of presentatie van de docent worden de studenten gestimuleerd, met elkaar via de chat uit te wisselen over de uitleg of presentatie. Dat mag elke inhoudelijk relevante discussie zijn, als deze maar respectvol verloopt. Eén of twee studenten worden aangesteld als moderator en mogen inbreken om zaken uit de chat onder de aandacht van de presentator te brengen. Ook kan er gekeken worden wie niet / weinig participeert in de discussie. De studenten kunnen desgewenst geactiveerd door de presentator, door hen gericht vragen te stellen (bijvoorbeeld vragen naar hun mening).	MS Teams

3. Verwerken	Werkvormbeschrijving	Tools ⁴
Opdrachten	1. Selecteer De studenten lezen of bekijken een aangereikte uitleg. Hierbij schrijft iedere student voor zichzelf kernbegrippen op. Termen, woorden, personen die belangrijk zijn om niet te vergeten? Na afloop bekijkt hij nog eens de zelf opgeschreven zaken. Vervolgens schrijft hij – zonder terug te kijken – de betekenis daarvan op in de context van de bekeken inhoud. Hierna wordt in breakout-rooms in groepjes van 3 tot 5 studenten Via de chatfunctie van MS Teams wisselen de studenten met elkaar de woorden uit die zij hebben opgeschreven. Ze maken een gezamenlijke woordenlijst met het groepje (maximumaantal vooraf afspreken) die de aanreikte uitleg het best samenvatten.	MS Teams
Opdrachten	2. Actuele dilemma's Het gaat hierbij om een dilemma waarover in een vakgebied tegenstrijdige standpunten/hypothesen bestaan. De docent selecteert zorgvuldig een of meer artikelen per standpunt en stelt deze via MS Teams beschikbaar. De studenten worden in twee groepen verdeeld. Iedere groep bestudeert een aantal artikelen, waarbij een groep artikelen leest die het ene standpunt onderbouwen en de andere groep artikelen leest die het andere standpunt verdedigen. Ze analyseren de verschillen, de onderbouwing door feiten en argumenten en komen tot een beargumenteerde mening over het dilemma. De resultaten worden in een gezamenlijk document per groep gezet. Dit document wordt gedeeld met en toegelicht aan de hele groep. Hierna volgt een plenaire inhoudelijke discussie.	MS Teams MS Word MS Powerpoint
Samenwerken	3. Buzz-groep De docent legt de studenten een vraag of opdracht voor en zij moeten in twee- of drietallen in korte tijd tot antwoorden of oplossingen komen. Het kan een uitdagende stelling zijn, een meer- keuzevraag, een berekening die moet worden gemaakt of een kleine casus met vragen als: Wat is hier aan de hand? Wat zou jij nu doen? Wat is een mogelijke oorzaak? Studenten krijgen eerst een paar minuten om het probleem individueel te overdenken, daarna bespreken ze het in de subgroep (breakout-room) om tot slot een plenaire discussie met gebruik van video en chat te houden. Hier worden antwoorden of oplossingen die studenten gegenereerd hebben gewogen en ten slotte geeft de docent een korte, evaluerende nabespreking.	MS Teams

⁴ Naast MS Teams als basis voor communicatie worden suggesties gedaan welke tools gebruikt kunnen worden. Het is niet bedoeld als 'allemaal nodig'.

Opdrachten	4. Ghostwriting De actuele leerstof staat centraal. Studenten worden verdeeld in meerdere schrijfteams. Elk team krijgt de opdracht als ghostwriters een korte speech te schrijven over een inhoudelijk issue. In de opdracht wordt vermeld door wie de speech uitgesproken wordt, voor welk publiek de speech wordt uitgesproken en wat de context is waarin de speech wordt uitgesproken. De verschillende speeches worden gedeeld. De sterke en minder sterke kanten van elke speech worden plenair besproken.	MS Teams MS Word
Samenwerken	5. Infographic De studenten krijgen de opdracht om in kleine groepjes een infographic te maken van de informatie rond het actuele onderwerp. Hierbij moeten zij overleggen over inhoud en vormgeving en zich wellicht ook nog bekwamen in het visueel weergeven van de te communiceren informatie. Studenten kunnen verschillende aspecten van de informatie of juist dezelfde informatie toebedeeld krijgen of kiezen. Resultaten worden gedeeld, gepresenteerd en besproken.	MS Teams MS Powerpoint Canva
Toetsing	6. Menselijke flashkaarten Als je stof wilt memoriseren, zoals definities, betekenissen, opsommingen of vertalingen kun je een sociale online activiteit van maken. Dit kan op zichzelf staan maar ook als onderdeel van een langere sessie worden ingebouwd. Studenten noemen om beurten de gevraagde definitie, betekenis, opsomming of vertaling en de naam van de student die hem moet beantwoorden. Is het antwoord juist dan mag deze student een volgende vraag stellen en de beantwoorder aanwijzen. Is het antwoord fout dan mag iemand anders proberen. Bij een juist antwoord krijgt deze weer de beurt. Dit werkt het best in korte sessies van 5 tot 15 minuten in groepen van 4 tot 8 studenten.	MS Teams
Toetsing	7. Tentamen met overleg De docent stelt tentamenvragen ter beschikking aan de studenten. Studenten gaan in groepjes (kanalen en/of breakout-rooms) aan de slag en overleggen over de vragen en de mogelijke antwoorden. Vervolgens maken ze het tentamen individueel. Na afloop wordt er aandacht besteed aan de uitkomsten: dat kan weer in de subgroep maar ook plenair met een grotere groep. Alternatief: Studenten leveren ieder individueel een tentamenvraag in. Deze vragen, of een selectie hieruit, worden gebruikt voor het 'tentamen met overleg'.	MS Teams MS Forms Mentimeter

Presenteren	8. Pecha Kucha Een Pecha Kucha is een presentatievorm waarbij 20 Powerpoint dia's ieder 20 seconden te zien zijn. De presentatie wordt zo ingesteld dat de dia's automatisch na 20 seconden op elkaar volgen. Daarmee duurt een presentatie altijd 6 minuten en 40 seconden. Het beste is als de dia's weinig tekst bevatten en vooral gebaseerd zijn op afbeeldingen. Studenten maken individueel of in kleine groepjes Pecha Kucha's over de actuele leerstof of het bestudeerde probleem. Laat de Pecha Kucha's presenteren in groepjes van circa 5 deelnemers. Discussieer over inhoud en presentatie en maak eventueel een top-x op basis van de feedback van medestudenten	MS Teams MS Powerpoint
Opdrachten	9. Blogpost De studenten krijgen individueel of in kleine groepjes de opdracht een blog over een bepaald onderwerp te schrijven. Dit is een verwerking van de actuele lesstof. Hiervoor mogen zij alle informatie die zij op het internet of via andere bronnen kunnen vinden gebruiken. Over omvang, stijl, niveau, bronvermelding etc. kunnen afhankelijk van het onderwerp en de verdere context afspraken worden gemaakt. Laat de blog delen en lezen door medestudenten. Laat tips en tops per blog maken door medestudenten en maak eventueel een top-x. <i>Dit type online opdracht kan heel motiverend en effectief zijn. Er zijn echter veel meer producten denkbaar voor producerende verwerking van nieuwe leerstof en vaardigheden. Een kleine greep: advertentie, brochure, reportage, vlog, radioprogramma, artikel, fotoserie, stroomdiagram, animatie, rollenspel, etc. etc.</i>	MS Teams MS Sway Canva MS Word
Feedback	10. Video Selfie Vraag studenten een korte selfie video (1 – 1,5 minuut) te maken waarin ze de hoofdpunten van de nieuwe stof, opgedane vaardigheden, etc. duiden: geleerde begrippen, toepassingsmogelijkheden, aandachtspunten, etc. Laat de video delen via MS Teams. Laat de korte video's in kleine groepen bekijken en bespreken en koppel opvallende zaken plenair terug.	MS Teams Smartphone

4. Afsluiten	Werkvormbeschrijving	Tools ⁵
Begeleiding	1. Informeel gesprek De docent gaat online in gesprek met individuele studenten of in kleine groepjes van 2 tot 4 studenten. Hierbij wordt inhoudelijk geëvalueerd met betrekking tot studievoortgang en inhoudelijke kwesties maar wordt ook aandacht gegeven aan de persoonlijke situatie van de student(en). Waar staan we? Wat is er nodig? Wat kan eenieder voor elkaar betekenen? Etc.	MS Teams
Feedback	2. Evalueer met een afbeelding Aan het einde van de online bijeenkomst worden de studenten verzocht met een afbeelding die ze in de chat plakken uit te drukken hoe zij de bijeenkomst hebben ervaren of wat hem het meest zal bijblijven. Laat tijdig weten dat je van plan bent dat te doen. Op die manier kan de student al een verzamelingetje afbeeldingen opbouwen. Als je dit regelmatig doet kun je studenten steekproefsgewijs aan het woord laten om de gekozen afbeelding kort toe te lichten.	MS Teams
Toetsing	3. Eén vraag voor de toets De studenten wordt verzocht om ieder één toetsvraag te verzinnen over hetgeen er in deze bijeenkomst aan de orde is gekomen. Het is aan de docent om te bepalen wat voor een vraag het moet zijn. Bijvoorbeeld een vraag waarin kennis moet worden gereproduceerd of een probleem wat om een oplossing vraagt. Daarnaast is het aan de studenten om te bepalen of hij voor een open vraag of een multiplechoice vraag kiezen. De vragen worden in de chat gezet. De docent kan ervoor kiezen om direct at random enkele vragen uit te kiezen en aan de groep voor te leggen of om de vragen daadwerkelijk op de toets terug te laten komen.	MS Teams
Toetsing	4. Samenvatting superkort De studenten krijgen de opdracht om het geleerde uit de bijeenkomst samen te vatten in twee zinnen. Deze zetten ze in de chat. Medestudenten lezen elkaars bijdragen en mogen als ze willen reageren.	MS Teams

⁵ Naast MS Teams als basis voor communicatie worden suggesties gedaan welke tools gebruikt kunnen worden. Het is niet bedoeld als 'allemaal nodig'.

Feedback	5. Lesreactie Verdeel de groep gedurende 5 minuten over vier breakout-groepen. Groep 1 bedenkt twee inhoudelijke vragen bij de afgelopen bijeenkomst; Groep 2 bedenkt twee voorbeelden die de inhoud van de bijeenkomst onderstrepen; Groep 3 bedenkt twee tegenargument die het geleerde in twijfel trekken; Groep 4 bedenkt waar ze het mee eens waren in de bijeenkomst. Elke groep doet plenair verslag.	MS Teams
Feedback	6. Vooruit kijken Studenten worden aan het eind van de sessie verdeeld over groepjes van 4 tot 6 studenten. Ieder neemt even de tijd om de volgende vraag / vragen voor zichzelf te beantwoorden; 'Wat zou ik een volgende keer (nog eens) willen oefenen, uitzoeken, uitproberen, uitgelegd willen krijgen, oppakken, etc.?' Vervolgens wordt dit gedeeld in het subgroepje. Eventueel wordt de gezamenlijke rode draad kort plenair gedeeld.	MS Teams
Feedback	7. Collegiale feedback (en feedup en feedforward) Studenten worden aan het eind van de sessie verdeeld over groepjes van 3 tot 5 studenten. De studenten geven elkaar constructieve feedback (en feedup en feedforward). Samen wordt de veiligheid bewaakt. Iedere student krijgt feedback. Vooral bijeenkomsten waarin studenten een actieve rol hebben gespeeld lenen zich voor deze afsluiting.	MS Teams
Feedback	8. Return on Investment De docent zet een online whiteboard klaar. Alle studenten wordt gevraagd post-its toe te voegen met de inzichten die de sessie heeft opgeleverd en waar nog aandacht voor moet zijn. Het whiteboard kan hiervoor in twee kolommen worden verdeeld, ook kan met twee kleuren post-its worden gewerkt. Resultaten worden geïnventariseerd en gecategoriseerd.	MS Teams Mural
Toetsing	9. Check-it De docent bereidt een aantal vragen voor die studenten zouden moeten kunnen beantwoorden als ze actief hebben meegedaan bij de sessie. Eventueel kan de docent ervoor kiezen de vragen tijdens de sessie te schrijven op basis van wat aan de orde is gekomen. Na beantwoording wordt gekeken naar de mate waarin vragen goed zijn beantwoord.	MS Teams MS Forms Mentimeter

Bronnen

- <https://activeerjeles.nl/werkvormen/>
- https://tauu.uu.nl/wp-content/uploads/2015/01/activerende-werkvormen_UMCUtrecht.pdf
- <https://www.te-learning.nl/blog/voorbeelden-van-online-activerende-werkvormen/>
- <https://www.usf.edu/atle/documents/handout-interactive-techniques.pdf>
- http://77927021_werkvormen-online-onderwijs-activity-6651855139600769025-3NvK/
- [OU activeren in online onderwijs](#)

Tip

- <https://communities.surf.nl/artikel/activerend-online-onderwijs-het-studentperspectief>
- <https://connect.fontys.nl/diensten/IT/Paginas/Welke-tools-kun-je-gebruiken.aspx>

Auteur

Fontys Blended 2021

Copyright

De Creative Commons Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal is van toepassing op dit werk. Ga naar <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/> om deze licentie te bekijken.

